

GAZETA TRANSILVANIEI.

„Gazeta“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/2 galbini mon, sunat6ria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala 6 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 29.

Brasiovu 29/18 Aprile

1877.

Cea mai buna politica roman6sca.

III.

Pre la a. 1872—3 professorii dela gimnaziulu din Nasseudu au pusu bazea unei mici reuniune de pastrare si de imprumutu, restrinse numai pre langa choru. Scopulu acestei reuniune fu mentirea profesoriloru de a-si leg6 capulu pre la iudani pentru sumulitie mai mici, in care positiune professorii cu modestele loru salarie potu veni la acee ori, si care impregiurare, abstragandu dela interesele orbitante, nu ar' st6 in armonia cu unitatea pusetiunei de professore. Intelligenti'a in locu si din giuru capetandu informatiune despre acestu inceputu staru'i, c6 inca se fia primita la acea reuniune. Pana aci avu societatea unu caracteru privatu.

Devenindu numerulu membriloru din ce in ce mai insemnatu, la 2 Novembre 1873 s'a constituitu in societate publica sub numirea „Auror'a“ in societate de imprumutu si pastrare, in care ocaziune s'a primitu si unu proiectu de statutu, carele in lun'a lui Decembre din acelu anu a si cascigatu aprobarea ministrului de comertiu

In 15 Ianuariu 1874 s'a ttenutu prim'a adunare generale, c6 societate publica recunoscuta, candu avu 39 membri.

Lasu se urm6die unu micu conspectu statisticu despre progressulu reuniunei „Auror'a“, incepandu dela 1 Ianuariu 1874 pana in 1 Ian. 1877, specificandu pentru fiecare semestru numerulu membriloru si capitalele lor, capitalele elocate, numerulu celorlora ajutati cu imprumuturi si sum'a ce a circulatu in fiecare semestru.

Semestrulu si anul despre care s'a facutu raportu	Numerulu membriloru cu finele sem.	Capitalulu membriloru		Capitalulu elocatu		Capitalulu intregu alureuniunei		Numerulu celorlora ajutati cu imprumutu	Sum'a ce a circulatu in decursulu semestrului
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.		
Semestrulu II. 1873 dela 1 Iul. pana 31 Dec. 1873	39	937	91	—	—	937	91	—	—
Semestrulu I. 1874 dela 1 Ian.— 1 Iul. 1874	48	2281	82	2090	91	4372	72	40	4800
Semestrulu II. 1874 dela 1 Iul.— 31 Dec 1874	62	3787	82	3677	02	7464	84	50	5393
Semestrulu I. 1875 dela 1 Ian.— 1 Iul. 1875	79	6760	60	8071	29	14831	89	101	12663
Semestrulu II. 1875 dela 1 Iul.— 31 Dec 1875	116	9601	06	10889	38	20590	44	111	11411
Semestrulu I. 1876 dela 1 Ian.— 1 Iul. 1876	120*	16396	14	12676	27	29072	41	133	12978
Semestrulu II. 1876 dela 1 Iul.— 31 Dec 1876	118	18474	20	15236	—	33710	20	108	10677
								543	57422

*) Aci notedi, ca cu contopirea tribunalului regescu si a districtelor Bistriti'a, Nasseudu si respective cu transmutarea acestor'a, reuniunea a perdutu f6rte multu. . . .

Acest'a este progressulu acestei mici societati in decursu de 3 ani, care a inceputu cu unu capitalu de 937 fl. si acuma are 33710 fl. afara de interesele capetate, dupa capitalele elocate cu 8%, 6r' dupa a membriloru fundatori cu 16—17% c6 dividende. . . . Uitandune in perspectiv'a desvoltarei acestei societati aflamu, ca in decursulu existientiei sale a pusu in circulatiune la poporulu din acestu ttenutu 57422 fl. si s'au ajutat 543 insi. C6 intre parentese observu, ca din acesti'a nu s'au inactionatu nici 20, de unde se p6te ved6 si solvirea prompta.

Intrebandu-ne, ca ce ar' fi facutu acei 543 insi, d6ca nu er6 „Auror'a“, respundemu, ca ar' fi fostu necessitati, celu pucinu in mare parte, a-si bag6 capulu pre la usurarii iudani cu sute de percente, de unde urm6, ca celu pucinu diumetate din ei devinia ruinati pentru totudeun'a si mosiele loru cadiute in mane straine. Eca avantagiulu „Aurorei“, 6ca profitulu particulariu, locale si nationale, celu p6te aduce una reuniune de pastrare si imprumutu, chiar' si d6ca este micutia; 6ca folosulu ce-lu are poporulu, d6ca 'si familiaris6dia acesta utila institutiune in midiuloculu seu.

Crediendu a face unu bunu servitiu celoru interessati mai de apr6pe cu ac6sta reuniune, 'mi permitu a impartasi pre scurtu principiile. cari se urm6dia in administrarea ei. . . .

T6ta averea se administr6dia de unu consiliu administratoriu, constatoriu din 6 membri ordinari si 3 supplenti, alesi pre 3 ani, cari au capitale neatacabile de celu pucinu 200 fl., apoi de unu directore, 2 ampioiati de cassa cu cautiune si 1 secretariu. Observu, ca numai ampioiati de cassa si secretariulu primescu cate 2% din venitululu brutu alu reuniunei in semnu de remuneratiune, 6r' consiliulu si directorele servescu numai gratis.

Se-mi fia escusata indiscretiunea, d6ca amintescu numele d. capitanu in pensiune Nicolau Antonu, carele si-a cascigatu cele mai frum6se merite pentru „Auror'a“ prin zelulu si dilligentia s'a eminenta desvoltata in conducerea „Aurorei“ dela inceputulu ei pana astadi in calitate de d. directore, 6r' astadi in calitate de directore si t6te aceste fara a prim6 cea mai mica remuneratiune. . .

Imprumuturile se facu pre langa caventi, intabulari s6u cambiu, pre tempu de 3 ani, potenduse prolong6 inca pre 2 ani. . . . Replatirea se p6te face in rate lunarie, prin care reuniunea castig6 f6rte multu. . . .

Imprumuturile se facu numai la membrii, cari suntu de 2 cathogorii, adeca: ordinari s6u fundatori, cari au celu pucinu una actie de 50 fl. v. a., solvirea unei actie se p6te face si in rate lunarie de cate 3 fl. v. a.; a dou'a cathogoria de membrii suntu estraordinari, cari solvescu numai tax'a de 5 fl. v. a.

Am crediutu de bene a face aceste impartasiri cu deosebire pentru cei ce p6te ar' dor6 si infintiedie si pre alte locuri reuniuni de ac6sta cathogoria. Orientare mai detaliata 'si va p6te procur6 resp. din statutele „Aurorei“, cari se voru p6te procur6 dela reuniune indata ce voru cascig6 aprobarea tribunalului regescu din Bistriti'a, neceasaria in urm'a unoru modificari facute conformu

noneloru legi usurarie, dupa care aprobare se voru si tapari. *) . . .

— Mi-am permis a cit6 aci acestu exemplu voidu a convinge pre ori cine prin date matematice despre folosale ce le potu preg6ta reuniunile de imprumutu si pastrare. Sumu de convingere firma, ca, d6ca nu in fiacare opidu s6u chiaru satu romanescu, d6r' celu pucinu in fiacare ttenutu locuitu de romani, s'ar' infintia astfelu de reuniuni, amu cascig6 multu, avuti'a privata si nationale ar' c6sce cu una repediune mare. Pre deoparte s'ar' indemna poporulu prin exemple atrag6torie, cari totudeun'a sunt mai instructive, la crutiare, la depunerea unoru parti din capitalele cascigate; 6r' de alta parte s'ar' scuti sute si mii de familie de ruinare, s'ar' sc6te din ghiarale camatariloru. Procediendu pre ac6sta cale preste totu loculu amu ved6 cu ochii inaintarea din pasiu in pasiu si ameliorarea avutiiei poporului si in acestu modu amu pune bazea cea mai segura si la edificulu progressulu culturale alu natiunei. . . .

Invetiandu poporulu nostru la folosirea tempulu fisicu si la una economia rationale in t6ta privinti'a; indemnandu-lu si invetiandu-lu, c6 din cele castigate prin munca grea, una parte se o depuna la una reuniune de pastrare in ori ce privintia cu destula garantia si securitate si se o pastr6die pentru alte tempuri s6u c6 una fontana de avere; facundu aceste sum de credintia, ca sub impregiurarile actuale facemu cea mai buna politica nationale. . . . Si ce am p6te lucr6 noi astadi mai rationale, decatu cercandu pre t6te cararile possibile de a-ne inmult6 si conserva averea nationale si prin ac6st'a a-ne ridic6 sc6le si a-ne imbnatati intregu invetiementulu nationale, a-ni ajut6 inaintarea literaturii si culturii nationale, cari sunt murei cei mai puternici, singuri abili de a resiste la ori ce atacuri la cate ar' fi espusa natiunea romana?

Ce am p6te intreprinde si lucr6 mai practice decatu aceste? Intr'unu tempu, in care pre cale politica suntemu lipsiti de ori ce terenu de activitate, candu in tier'a n6stra suntemu lipsiti de dieta, uniculu locu de a-ne p6te intielege, discut6 si prin ac6st'a amelior6 referintiele n6stre patriotice si a ne intari elementulu de vi6tia; intr'unu tempu, in care natiunea romana 6ra se considera de paria in patri'a s'a, 6r' limb'a si literatur'a n6stra este persecutata pana in sanctuariulu sc6lei si a referintieloru n6stre sociali; intr'unu tempu, candu adeverulu, dreptatea, libertatea si t6te ideele cele mai sante sunt numai cuvente insultate si substituite cu mentiun'a, nedreptatea si absolutismulu celu mai terroristicu, tendentiosu si monstruosu; intr'unu tempu c6 acest'a in t6ta privinti'a a normale — nemica nu este mai resonaveru si mai promitietoriu de successu, decatu de a inlocu6 passivitatea politica cu cea mai intensiva si potentiata activitate pre terrenulu economiei nationale a instructiunei poporului si a promoverei literaturii si culturii nationale. . . .

D6ca parintesculu nostru regimu de astadi ne esclude sistematice de la ori ce ramu alu vie-

*) Se ni se impartesi6sca spre a le face cunoscutu la totu publiculu romanu. Red.

tiei publice, deca posturile publice ocupate de romani incepu a-se ocupa tote cu de ai loru etc. . . se le damu buna pace, se asteptamu tempuri mai bune, cari trebuescu se sosésca, pentru-ca asiá postulédie ordinea naturei si a vietiei omenesci. Se le damu pace in politic'a loru, dér' cu atatu se lucramu mai multu pre terenulu indicatu alu economiei, alu culturei si instructiunei poporale.

Acest'a este astadi — dupa mine — cea mai buna politica ce trebuescu se urma-
rimu. — Publiu.

Brasiovu, in 28 Aprile st. n.

In siedinti'a dela 23 Aprile, adeca tocmai in diu'a candu russii au trecut Rubiconulu, dlu primu ministru maghiaru a prezentatu camerei urmatóriele proiecte de legi dualistice; despre conventiunea vamale si comerciale; despre concessionarea societatoru de actiuni, de asigurare si a asociatiuni industriale si economice; despre infintierea si privilegiarea societati de banca austro-maghiare; despre detori'a de 80 milliône; despre taxarea napoloru de zaharu si a vinarsului. In fine s'a prezentatu si unu proiectu de resolutiune pentru alegerea unei deputatiuni regnicolare, care se statorésca quot'a. Acestu proiectu s'a desbatutu in siedinti'a de Mercuri.

Dupa aceea s'a datu cetire reportului comisiunii de incompatibilitate in caus'a lui A x e n t e S e v e r u l u . Acestu reportu inse, nefindu destulu de lamuritu si precisu, nu s'a luat in discussiune meritoria, ci la propunerea deputatului Szilágyi s'a retransmisu la comisiunea respectiva spre intregire.

— Totu proiectele de legi dualistice voru da de lucru si camerei austriace din Vien'a, deca nu cumva se va implini dorinti'a diurnalului „N. Fr. Presse“, care dice, cá acumu in mediulocu complicatiunilor orientali ar' fi mai consultu a se sustiené statulu quo pana la inchierea pazei. Noi inca amu dorí acést'a, inse domni din Budapest'a nu se invoiescu, pentru ca dinsi sciu prea bine, ca ceea ce potu capeta astadi, dupa inchierea pazei nu voru mai capeta.

— In siedinti'a dela 23 Aprile a camerei austriace, capii partitei constitutionale Herbst si Giskra au adressatu guvernului urmatóriele interpellatiune: „Dela 29 Octobre 1876 incóce, candu guvernulu a binevoitu a responde la interpellatiunea, ce i s'a adressatu atunci, desvoltarea lucrurilor a luat o directiune noua, resbelulu intre Russi'a si Turci'a nu se mai póte evita, ba erumperea lui se astépta in fia-care di. Acestu resbelu, deca privimu chiaru numai tractatulu de Parisu si interesele monarchiei austriace, este de o importantia fórte mare, deórace decursulu si finitulu lui póte se puna monarchi'a austriaca in faci'a unei cestiuni de viétia, prin urmare atitudinea si actiunea ce o va lua guvernulu facia de acestu resbelu este de o insemnatate necalculabile. Drept'aceea, representanti'a parlamentaria se tiene indreptatita a cere deslucire dela guvernulu cu privire la atitudinea sa facia de acestu resbelu, si intréba: Afla-se guvernulu in positione de a dá desluciri in privinti'a atitudinei monarchiei austriace facia de resbelulu russo-turcescu, deca da, atunci ce scopuri are guvernulu comunu in vedere si cugeta elu a ajunge aceste scopuri?“

Responsulu la acést'a interpellatiune va poté se-lu dè dlu Auersperg numai dupa ce se va consultá cu dlu Andrásy. Inse ori si care ar' fi responsulu, noi scimu una si buna, si acést'a e, ca Austri'a este intielesá cu Russi'a.

— Atatu „Romanulu“ din Bucuresci, catu si alte diurnale mai vertosu russesci assecura, ca Austri'a in aliantia cu Russi'a este gat'a se ocupe Bosni'a si Erzegovin'a. Douedeci de batalióne austriace stau gat'a se intre in Bosni'a trecundu riuulu Unna pe la Bihaz si Novi, éra riuulu Sav'a pe la Gradisca si Bocu. Precandu diurnalele maghiare explica acést'a invasiune austriaca in favórea

Turciei, care astfelu va poté se-si concentredie poterile contra muscaliloru, pe atunci diurnalele europene cu informatiuni mai autentice sustienu, ca Austri'a si deca va face o invasiune in Bosni'a va trebui se spriginésca planurile Russiei, ca-ci la din contra acést'a se va intórce si contra ei cu ajutoriulu Italiei si alu elementelor slave din sinulu ei.

— In diariulu unguurescu „Ellenör“ aflamu urmatóriele enuciatiuni desperate: „O deca amu fi asiá de tari precumu nu suntemu, cá cuventulu nostru se faca a se cutremurá pamentulu sub petiorele atacatoriului, care merge se bè sange si se mance tíera: Tíer'a si sangele amicului nostru, care este din sangele nostru. Inse din nenorocire nu suntemu asiá de tari. Abiá avemu atate mani, incatu se ne aperamu pe noi, abiá atata tempu, incatu se ne legamu ranele proprie. . . Forti'a impregiariloru nu ne permite se ne redicamu man'a armata decatu numai intru aperarea intereselor nóstre vitali, inse pe muscalu nu-lu vomu spriginí contra natiunei turcesci, ca-ci atunci noi insine ne-amu uccide.“ — Deca domni unguri sunt asiá de nepotintiosi, atunci celu pucinu se fia mai modesti, se nu nimicésca si sfarime cu gur'a tóta lumea, éra candu vine lucrulu la fapte, atunci recunoscu, ca numai fal'a si gur'a a fostu de ei.

Resbelulu s'a inceputu!

Armat'a russésca nu se mai afla concentrata la Prutu, ci de alungulu Dunarei de josu pe pamentulu celu manosu alu Romaniei. Dejá in 24 Aprile intrasera in Romani'a vr'o 10 de mii ostasi russesci, dintre cari 15 mii ocupara podulu calei ferrate la Barbossi. De atunci si pana astadi numerulu russiloru in Romani'a póte fi aprópe 200 de mii. O parte se concentrédia la malulu Dunarei catra Dobrogea, éra alta parte trece Ploiesci-Pitesci catra Craiova-Calafatu. Armat'a romana este concentrata in doue corpuri: la Bucuresci si Craiova. Turcii nu numai ca n'au datu pana acumu nice unu semnu de a trece in Romani'a, ci din contra, vediendu intentiunea russiloru de a trece Dunarea in Dobrogea, au inceputu a concentra intr'acolo si armat'a dela Vidinu si Ruslucu. Se crede inse, ca russii se prefacu numai ca voiescu se tréca Dunarea in Dobrogea, inse in realitate ei au de cugetu a o trece pe la Calafatu. Unu comerciantu din Brasiovu, care a sositu eri dela Ploiesci ne spune, ca a vedutu cu ochii sei trecundu pe acolo catra Craiova siepte trenuri de cate 60 vagóne. Inse vagónele erau tóte inchise, incatu nimenea nu potea se vedea ce este in ele, dér' nu incape nice o indoióia, ca erau incarcate de soldati russi.

— Manifestulu imperatorului Alessandru s'a cetitu in 24 Aprile inaintea trupelor la Chisienu, s'a publicatu in foi'a oficiale din aceea di, s'a cetitu in tóte bisericile din imperiu. Cuprinsulu acestui manifestu l'amu impartesitu in Nr. precedentu. Accentua interessarea Russiei de sórtea crestiniiloru din Turci'a; spune ca Russi'a a voitu se ameliorédie sórtea acelor crestini pe calea pazei, inse trufi'a turcesca a facutu illusoria ori-ce incercare pacnica. Deci n'a remasu decatu refugiulu la arme. Invóca apoi binecuventarea Ceriului asupra trupelor si le ordóna se tréca in Turci'a.

— In guvernamentulu Bassarabiei, in districtulu litoralu, apoi in guvernamentele Cherson si Tauri'a s'a proclamatu starea martiale.

In momentulu candu armat'a dela Prutu a trecut in Romani'a a trecut in Turci'a si armat'a russésca din Asi'a mica, pentru ca Russi'a singura strimtoresce pe Turci'a de doue parti. Inse in ajutoriulu Russiei paru a se miscá nu numai grecii, cari inca stau de a trece in Turci'a, ci si persii, cari facu pretensiuni asupra Bagdadului.

— Marele principe Nicolae, comandantele supremu alu armatei dela Prutu, resp. dela Dunare a datu o proclamatiune catra poporulu romanu, unde dice: La ordinulu imperatorului, armat'a russésca intra in Romani'a si contédia la bunavointia

vóstra. Trecerea armatei russesci prin Romania va durá multu. Guvernulu romanu se comanda de guvernulu amiculu. S'au luat mesuri, pentru totu ce se cumpara pentru armata se se paze indata in bani romaneschi séu in aur. La datinele si averea locuitoriloru in Romani'a se respectá. Proclamatiunea cere spriginu pentru armat'a ce merge se eliberédie crestinetate de tirani'a semi-lunei.

— Unu telegramu alu sultanului catra comandantii de armata dice: Suntemu atacati de Rusia prin urmare necessitati de a ne aperá independentiei cu arm'a in mana. Sultanulu spera, ca ajutoriulu lui Mohamedu va invinge, si ca necesitatea va redicá si dinsulu flamur'a cea a califatului si se va pune in fruntea armatei. Natiunea va lua sub scutulu seu pe femeii copii luptatoriloru pentru patria.

Brasiovu, 17/29 Aprile. Sunt 8 zile candu in acestu ténutu ploua necontentitu, amestecatu cu nea, éra in Duminec'a trecutu de ninsu tóta diu'a si tóta nóptea, éra termometru a caditu la 0. Dupa scirile cate avemu din diurne, totu camu in acea di a ninsu in tóta Transilvani'a, pe la Clusiu, M.-Osiorheiu, Deva, Oradea si chiaru in partea cea mai mare a Ungariei, se tiene dela Aradu pana susu la Pressburg. In regiuni termometru aratá 1 pana la 3 grade de frigu, din care cauza se crede, ca pomeii voru mai face si ca viile inca ar' fi suferitu alocurea tare, éra despre semenaturi se scrie, acele nu ar' fi suferitu mai nicairu din cauza acestui frigu.

— Din diu'a in care s'au primitu aici sciri despre inversiunea óstei russesci pe territoriu Romaniei, cateva ramuri de industria si comerciu alu piatiei nóstre pare ca ar' invia din mortu, asiá au inceputu a se misca. Causele activitati sunt pe facia. Comerciantii acumu sciu curatu ce se afla: in resboiu. Cei practici cunoscu mai de lipse si -trebuintie ale armatelor si sciu aléga obiectele de speculatiune. Pre catu timpu dura resboiulu la Dunare, acést'a remane cá si chisa, si asiá concurrentiá cea mai apasatória pentru comerciu nostru cu Romani'a, adeca a vapóralu va fi, deca nu de totu inpedecata, in parte mare ingreunata, éra cea maritima dela gurile Dunarei suspinsa. In catu pentru calile ferrate, in lege despre requisitiuni sta limpede, ca ori transporturi de marfi si obiecte private pe calile ferrate sunt oprite strinsu pre catu timpu durea transporturile de truppe, munitiuni, tunuri, montan magazine si tóte trebuintiele armatelor. Acestu inse mai alesu din partea Russiei potu tiené calile lunile intregi, anume dela Ungheni-Iassi pana la intrulu Romaniei la Dunare séu in Bulgari'a; de aceea marfile, care voru veni dela Vien'a etc. pe calea ferrata galitiana voru sta in Iassi, de unde se voru poté inainta numai pe óssia la destinatiunea loru cu mari spese si chiaru periculose. Ea fapta positiva, ca comand'a suprema russésca a luat in potestate sa calea ferrata si dispune de ea cumu ei place. Asia urmédia, ca uia parte considerabila a comerciului se'si caute calea sa éra pe la Brasiovu cá si in alte epoce candu au fostu resboie russo-turcesci.

Romania.

Bucuresci, 12/24 Aprile. In aceste momente supreme, voindu a continua corespondenti mea cu dvóstra, curmata din caus'a unei mari calamitati, inainte de tóte ve rogu si acumu, cumu in vér'a trecuta, cá certele diurnelor din capitala si acelea cateva conflicte violente, intemperate in cele doue corpuri legislative, se nu ve alterédie intru nimicu. Las' ca de acestea se intempera in tóte staturile constitutionali, adesea in gradu multu mai brutale, de es. in Ungari'a si chiaru in Prusii'a, adesea si in Francii'a etc., déra apoi aci erupatiunea pasiuniloru provine in multe casuri dela marea diversitate a educatiunei nóstre. Asia de es. brutalitatea dlui Deslu in senatu si a betranului Sihleanu in camer'a deputatoriloru, nu se póte explica numai din temperamentu, ci mai multu din educatiune. Pe langa acea fractiune de ómeni dedati a tracta pe tóta lumea cá pe argatii loru din curte, in camer'a actuale s'au stracuratu din nefericire mai multi pessimisti incorrigibili, de calibrulu dlui

Bucacu, si ómeni cumu se dice pe aici „Teriie bráu, séu Nega, suie-te 'n teléga etc.“, caroru nici arhangeli nu le-ar' scí face pe voia. Acesti ómeni demni de compatimire suferé de ide'a fixa, ca numai densii ar' fi onesti si buni patrioti, tóta ceea-lalta lume ar' sta numai din cuioni, éra despre cei, carii sunt chiamati la vreunu ministeriu, credu ca din acelu momentu si-au si datu sufletulu satanei. Unii din ei sunt si fórte reutatosi, chicaneuri, din care cauza nu mai incéta cu interpellatiunile pentru lucruri mari cá si pentru cele mai de nimicu, pe care le-ar' poté comunica prea bine ministrului respectivu pe cale privata, fora a rapi cu elu timpulu celu pretiosu alu corpuriloru legislative. Déra nu: pasiunea loru este cá se chicaneie pe ministrii pana le voru scóte sufletulu. Numai orbulu nu vede, ca acésta e manopera machiavellistica. Éca una din cauzele principali, pentru care senatulu din anulu trecut trebuea se se dissolve, ca-ci chicanele mai multoru senatori semená ca sunt rezultatulu unei conspiratiuni, alu carei scopu érá cá se tiena carulu statului pe locu, se compromita gubernu si tóta situatiunea, fora picu de respectare a impregiariloru fatali, in care ne aflamu. Asia déra acesteia certe si manopere se nu le luati prea seriosu, ci se considerati, ca imman'a maioritáte a natiunei ajunsa la consciint'a de sinesi, scie fórte bine pe cine are se urmedie si se spriginésca in dile de periculu. Scopulu e acelasu, tient'a unica, differimu numai in midiu-lóce; pentru pessimisti avemu compatimirea nóstra níi lasamu se strige.

Correspondentele de aici alu diariului ministeriale „Kelet“ întrebese deunadi pe „Gazet'a“ in batjocura, ca ce dice ea de candu se formá partit'a politic'a din centru, sub conducerea lui Dim. Ghica, B. Boierescu s. a. Ce mai minune in ochii unoru corespondenti cumueste si acesta. Ce se dica „Gazet'a“ mai multu, decatu ca ea afla lucrulu celu mai frescu, cá într'unu statu constitutional se se formeie celu pucinu cate trei partide, drept'a, steng'a si centru. Au dóra pana acilea nu au fostu in camerele Romaniei destui membrii, carii au reprezentatu centru, adeca idei si opiniuni moderate, midiulocit'orie, conciliat'orie, intre conservativii retrogradi si liberalii progressisti cá se dicemu asia, in fug'a mare, in ruptulu capului? Au fostu totudeuna, de si pana acilea nu au aflatu cu cale a se manifesta cá partita compacta. Acuma, ca partid'a conservativa se afla paralisata greu prin celebrulu processu alu fostiloru ministrii, amicii unui progressu mai moderatu, adeca cei carii se temu de actiuni precipitate, au crediutu ca e necesariu se se presente natiunei in modulu si cu manier'a ce se desvólta in reinviatulu diariu „Press'a“, care inse ni se pare totu asia de pessimistu, cá si unii deputati. La dv. unde voru fi trei maghiari la unu locu, vei afla drépta, stanga, centru. Apoi déra ce se mai mira altii. . .

Asiadéra modest'a nóstra armata s'a pusu de nou pe picioru de bataia si inca astadata pentru multi cu totul pe neastepate. Vediu ca diariile dualistice in veci vrasmasie jurate ale natiunei si statului romanescu, au éra si o braznicia a ne incrimina de perfidia. Contra inimiciloru de mórte ai nostrii este fórte necesariu, cá romanii se'si preciesie bine statulu cestiunei, spre a'si poté forma judecata justa despre situatiunea in care amu ajunsu, ca-ci altu-mentrea e vai de sufletulu nostru, déca ne vomu ameti de sofisme, de minciunile inimiciloru.

Éta cumu stá lucrulu. In tractatulu de Parisu dela 30 Martiu 1856 tóte poteriile mari europene au garantatu cu mare solemnitate integritatea teritoriale a imperiului ottomanu si primirea lui intre staturile civilizate ale Europei. Atata nu a fostu de ajunsu, ci indata in Aprile alu aceluasi anu Austria dvóstra, Angli'a si Franci'a inchiaiara intre sinesi unu altu tractatu separatu si promulgatu cu mare parada, in care acelea trei poteri mari se obliga curatu. cá se considere de casum belli ori-ce atacu ar' veni din ori-ce parte contra integritat'iei imperiului ottomanu. Ce insemna casum belli? Insemna limpede si respicatu, cá se te scoli cu armele contra celuia séu celoru, cari'ti calca vointi'a ta, tractatele tale. Ce s'a intemplatu inse in dilele nóstre? Amu vediutu cu totii. Serbi'a si Munte-negru s'au scolaru in anulu trecut contra Turciei, cu scopulu manifestu, cá se sparga prin integritatea ei, se'i rapésca Bosni'a si Hertiegovin'a, ba inca si Bulgari'a; s'au si batutu cateva luni, déra cele trei poteri n'au facutu din acelea evenimente nici unu casum belli, si n'au saritu cu armele in

ajutoriulu Turciei. Acésta se numesce intre alti moritori calcare de cuventu.

Intre acestea gubernulu Romaniei nu a incetatu a întreba mereu pe la cabinetele poteriloru mari, atatu in cestiunea voluntariloru russi carii au trecutú tóta véra, catu si de a dreptulu in cestiunea neutralitat'iei. Sciti ce respunsuri i se dá: „Déca au pasporte regulate, nu'i poteti oprí; faceti-ve ca nu'i vedeti. Fiti pe pace, aveti patientia etc.“ — La conferenti'a dela Constantinopole gubernulu incerca totul spre a ni se garanta neutralitatea teritoriala; ca-ci, dicea ai nostrii: „Séu ca statulu nostru face parte integranta din imperiulu ottomanu, precumu tienu unele poteri; in acestu casu Europ'a si anume cele trei staturi s'au angagiatu a defende integritatea acelu imperiu, prin urmare si Romani'a; séu ca Romani'a este tíera autonoma luata sub protectiunea Europei in poterea conventiunei din 19 Aug. 1858; atunci Europ'a are se ne apere de ori-ce invasiune pe temeulu acelu tractatu, cá pe tíera autonoma, cumu si in interesulu propriu, cá se remana gurile Dunarei libere, si acestu fluviu intregu neutrale pentru tóta lumea. Resultatele conferint'iei ne sunt de inaintea ochiloru; pentru cestiunea Romaniei ea nu avú timp. Asia Romani'a remase espusa de nou la tóte invasiunile. In acelasu timpú Pórt'a ottomana se portá destulu de brutalu catra noi. Despre incercarile de a inblandí pe Russi'a, asiú avea se ve spunu multe.

Bucuresci, aceeasi di, dupa amiédi. — Asta nópte truppele russesci au trecutú fora nici unu manifestu séu macaru avisu prealabile pe teritoriulu nostru! 12 mii au intratu prin Basarabi'a inferióre si altii pe la Ungheni, cari acuma póte ca au si apucatu podulu strategicu de preste Siretu dela statiunea Barbovi, intre Galati si Brail'a. Póte ca si turcii voru fi sositu de preste Dunare dela Tulcea in apropierea acelu podu, cá se'lu bombardéie din canonierele loru, cumu se dicu, blindate (órbé), care de mai multe dile stationau peste Dunare, in dreptulu garei Siretului.

In acésta situatiune, candu Europ'a se pare a sta cu manile in sinu si a ignora integritatea Turciei, cá si autonomi'a si neutralitatea nóstra, noi, carii parasiti de Europ'a, numai cá prin minune amu potea se remanemu neutrali, cu tóta dorint'a nóstra de neutralitate, vomu avea se ne pronuntiamu pentru una din partile belligerante. Remane cá intrunindu-se camerele poimane, se decida, ce atitudine se ia ostirea nóstra, care pana acuma, in acesteia cateva dile dela mobilizare incóce, numai catu s'a concentratu pe langa capitala si alte centruri. Ocupaseramu deocamdata Calafatulu, Galatii si Giurgiulu cu fortie considerabili, déra acumu ostirile nóstre se retragu. Locuitorii din porturile danubiane cari se temu de bombardari si chiaru de jafuri, au inceputu a emigra in interiorulu tierii, éra turcii potu se tréca astadi mane fora a da de resistentia. Acésta politica a nóstra s'ar' pareá curiósá, déra forti'a lucruriloru ni-o dictédia. Aflati lucrulu positivu, ca nici muscalii n'au voitu se ne considere mai multu decatu turcii. Candu a fostu vorba, cá se inchisiamu conventiune pentru trecerea armatelor, russii n'au voitu se promita nici respectarea gubernului si autonomiei nóstre, nici garanti'a positiunei nóstre politice pentru viitoriu. Nu e destulu atata. Pre candu scriu acesteia, ne vine scirea, ca mescalii organisédia immediatu administratiunea loru pe locurile ocupate de ei, numindu prefecti, subprefecti si politiaí, alaturea cu auctoritatile nóstre administrative, cumu au facutu si in alte invasiuni ale loru. Éta, asia ne tractédia in cele din urma con-religionarii nostrii, dupa ce ne momia' pana acuma cu dulci promisiuni si sperantie. Nu sciu ce voru dice camerele nóstre dupace se voru deschide; déca inse russii se pórtá indata dela inceputu cu atata necrutiare catra noi, se nu ve mirati, candu ati audi mai curendu ori mai tardiu, ca óstea nóstra s'au alaturatu in actiune la cea turcésca. Turci nu ne potemu face in veci; russi nu v'remu se ne facemu, precumu nu vreti dv. se ve faceti maghiari; mai bine perimu.

Acesteia spre informatiune prealabile; despre cursulu evenimentelorú veti primí destule telegrame, numai se le cerneti totudeuna prin sita désa.

* * *

Bucuresci, 12 Aprile v. „**Monitorulu**“ Romaniei facia cu forti'a evenimentelorú publica unu feliu de **manifestu** alu guberniului romanu de cuprinsulu urmatoriu:

„**Consiliulu ministriloru.**“

In demanétia de 11 Aprile, guvernulu a primitu dela marele viziru alu imperiului ottomanu invitatiunea, cá se se intieléga cu comandantulu armatelorú turcesci dela Dunare, Esc. s'a Abdul-Kerim-pasia, spre a apará teritoriulu romanu de invasiunea armatelorú imperiale russe, care se aréta a fi iminenta.

In cursulu aceleiasi dile si in deminétia de astadi, prefectii limitrofi cu Besarabi'a russésca au incunosciintiatu pe guvernulu, ca armat'a imperiale russa a inceputu a'si operá intrarea in Romani'a prin trei puncte anume: Bestimacu, judeciulu Cahulu, facia cu orasiulu Leov'a, pe Prutu, unde a si ajunsu avantgard'a; Tabacu, judeciulu Bolgradu, si Ungheni, capulu liniei ferrate Iassi-Ungheni, intrandu dejá avantgard'a in orasiulu Iassi.

In faci'a acestoru doue fapte intemplate inainte de a fi camerile legiuitórie intrunite, guvernulu n'a potutu si nu póte face altceva, decatu a se tiené de lini'a de purtare trasa de corpurile legiuitórie in ultim'a loru sesiune: mantienerea drepturiloru Romaniei si neutralitatea.

Pana la intrunirea parlamentului care se face poimane, 14 Aprile, candu tíer'a va fi pusa in positiune de a dice hotaritorulu seu cuventu, guvernulu, nevoindu se ié asupra'si de a prejudecá acésta hotarire, a luatú urmatórele mesuri in interesulu ordinei publice:

1. Spre a evitá ori-ce conflictu, care ar' poté engagiá natiunea inainte cá vocea ei se se rostésca prin legiuitele sale organe, trupele romane, stationate la fruntarie, au primitu ordinu de a se retrage in intrulu tierii, cá astfelu se se evite din parte-le ori ce conflictu, care ar' poté se atraga resbelulu in laintrulu tierii.

2. Prefectii judecielorú limitrofe sunt ordonati in faci'a cereriloru formulate de comandantii trupelorú intrate si cari ar' mai intrá, se nu intervina cá agenti ai poterii centrale, ci ei voru avé a se margini cá simpli functionari politienesci si prin midiulocire officiósá se ferésca poporatiunile de potintiósele neajunsuri si conflicte, lasandu cá auctoritatile municipale in faci'a comandantiloru de trupe se represente comunele ocupate.

3. Poporatiunile dea lungulu Dunarei au fostu desteptate dea-si retrage familiile si averea in comune mai departe de fruntarie.

Ori ce fapte noue se voru produce voru fi de indata aduse la cunosciint'a publica.

I. C. Bratianu, M. Cogalniceanu, I. Docan, G. Chitiu, I. Campinenu, generalu Cernatu.

Din cerculu Lapusiului, 16 Apr.

In Dominec'a santulu Tom'a a. c. amu avutu si noi romanii din acestu cercu o serbátoria fora de a ne pasa de control'a spionagiului ungurescu, ca-ci adunarea romaniloru érá la santirea nóuei biserice. —

In Suciulu inferioru pucinii poporeni gr.-cath. — pre langa tóte greutatile, impositele si vessatiunile poruncitoriloru si esecutoriloru statului ungurescu — cu sperarea in Ddieu se apucara de vr'o trei ani a-si edificá o bisericá, carea se le fia locu potrivit de a-si aliná durerile si necasurile, ce le cadu pre capu cu droi'a in acestu fericitu statu! Dupa o lucrare de 3 ani i se vediura ostená incoronata cu successu, biseric'a gatá — bucuri'a loru si a tuturor romaniloru din cercu.

Exemplulu Suceniloru se patrunda animele tuturor romaniloru a-si sacrificá ostená si averea pentru binele comunu si mai vertosu pentru scoli si cultura.

Meritulu celu mai mare la zidirea bisericei din Suciulu are repausatulu de pia memoria Nemes Iozsef, — care de si renegatu — la adencile batranetie si-a adusu amente de natiunea s'a si remuscarea consciint'iei si-a mulcomitu-o prin donarea de 1000 fl. v. a. in obligatiuni de statu cu scopulu de a edificá o bisericá nóu'a in Suciulu.

Dupa acea are meritulu m. on. d. Ioane Popescu, protopopulu Mediasului, care fiendu cá theologu acasa la parintii sei, a pusu tóte in miscare pentru edificarea acestei biserice. Apoi preutulu actualu Gregoriu Popescu merita destinsa lauda.

Serbatoria a fostu frumósá, poporul din cercu — desi tempulu a fostu nefavoritriu — cu sutale s'a infaciosiatu in frunte-i cu tóta intelligentia romana din cercu. Servitiulu Ddieescu se tiené de toti preutii tractului. Dlu Ioane Georgiu preutulu teneru si dirigintele scólei romane din Lapusiu

